

HATÁRSZÉLI

POLITIKAI HETILAP

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP REGGEL 7 ÓRAKOR.

Felelős szerkesztő:
MAGYAR BALINT

Szerkesztőség: Rákóczi-ucca 3. sz. Kiadóhivatal: Teleky-ucca 5 sz.

ELŐFIZETÉSI ÁR

helyben háshoz szállítva, vidékre postán küldve:

Egész évre 36 K | Negyedévre 9 K
Félévre 18 K | Egyes szám 80 f.

Külföldi előfizetéseknél a postabér megtérítését kérjük

Hirdetések díjazásában szerint, — Nyilttár szerint.

A nyilttári és hirdetési díjak előre fizetendők.

TELEFON SZ: 87.

UJSÁG

SZILÁNKOK.

SOK HIVATKOZÁS TÖRTÉNT a magyar parlament numerus clausus vitájánál arra, hogy a magyar anyagi kulturát a zsidóság teremtette. Lapunk múlt számában már idéztük ennek megcáfolására Haller miniszter azon nyilatkozatát, hogy a magyar ipart és kereskedelmet Széchenyi és Baross teremtették meg, a zsidók csak kihasználják a maguk javára s a magyarság kárára. De nem elégszünk meg ennek leközlésével, mi tovább megyünk, nem hagyhatjuk magunkon száradni, hogy a mi magyar kulturánk megalkotásában a zsidóságnak legfőbb része volna. Egy nemzet kulturájához az anyagi kultúra csak alap-építmény, annak valódi kifejezése a felkö, a szellemi rész, a szellemi kultúra. A szellemi kultúra a vallás és művészetek egyeteme. Nekünk vallást egy Szent István adott, művészeti ágaink pedig egy Vörösmartyban, egy Petőfiben, egy Aranyban, egy Munkácsiban, egy Fadruszban, egy Madáchban és Kátónban, de semmiesetre sem egy H. Deutschban, vagy egy Alexander Bernátban fejeződtek ki. Magyarok alakították művészi és gyönyörűvé a magyar nyelvet. A Bródiak csak elronthatták. Magyarok tették vakító fényűvé a magyar Akropolist. A nyelvén kívül a tudomány geniusza is magyar volt és csak magyar volt a magyar földön, mert a „Huszadik század” hamis talmudistái, történelmi- és tudományhamisító Marcaliáit nem tarthatjuk tudósoknak. Egy Bolyait, egy Gedőze Zoárdot a zsidók sohasem mutathattak fel. Ez a magyar kultúra, nem az, amit ők gondolnak. Nagyszerű dolog egy országban a gondosan kiépített vasuti hálózat, a vizutak, a nagy bankok, az irodai alkotmány, a templomok, az iskolák, az egyetemek, az igazságszolgáltatás, a közigazgatás: ez a civilizáció, ezek a művek, ezek az eredmények, a statisztikailag megállapítható tények, de — és itt jól figyeljünk! — de a lélek, amely mindezt önszeretettel, az a nemzeti öntudat, az igazság önzetlen szeretete, a belső hit, a méltányosság érzése, a becsületesség, az emberiség, az emberiség — és ezeket nem adta, sőt ezeket vette el a magyar kulturától a zsidó közreműködés. Pedig hogy erre milyen szükség van, azt ma már mindenki látja. Mindezeket nem lehet innen vagy onnan beszerezni és vasuton ide és oda jó haszonért beszállítani. Ilyen csak lélekbeli nőhet, nemzeti lélekbeli, ilyen nem lehet kitalálni, ilyen csak egy nemzet lelkében teremthető. A civilizációban, t. i. abban, ami külső, abban volt szerepük a zsidóknak. De a kultúra belső. Ebben is volt — de visszafelé.

KÉTFÉLE GYÜLÖLETET kell megkülönböztetni: az egyéniét és a tömegét. Ha én, Péter, gyűlölöm Pált, gyűlölöm pedig olyan okoknál fogva, amelyeket el tudok sorolni: ez a gyűlölet egészen más, mintha én mint proletár vagy mint fehér, vagy mint magyar ember gyűlölöm a gazdagot, a négerit, a románt, akiket nem is ismerek. Az egyéni gyűlöletnél álljunk meg egy szóra. Miért van az, hogy ha meggyűlölünk, hát a gyűlöletben is tovább megyünk azoknál, akiket előbb szerettünk és most — mert megbántott — gyűlölet támadt bennünk iránta? A dolog nagyon egyszerű. Az egyéni gyűlölet onnan fakad, mert valaki létünket, valónkat megtagadja, kisebbiti, csorbítja, csökkenti és ez kedvetlen érzést támaszt bennünk. A gyűlölet ellentéte a szeretet (testvéri, hitvesi, gyermeki, felebaráti, faji, nemzeti), amely onnan származik, hogy szereljük önmagunkat, szeretjük létünket és így ragaszkodunk mindazokhoz, akik létünket gyarapítják, növelik, gazdagítják. Az egyéni gyűlölet kisebb, hogyha előtünk közömbös személy bánt meg, mert ez esetben csak nem kapunk meg valamit, amit létünkhez megkapni szeretnénk. Az egyéni gyűlölet

nagyobb, sokkal nagyobb, hogyha az olyan irányban támad föl bennünk, akit előbb szerettünk, mert ez esetben nemcsak hogy nem kapunk meg valamit, ami létünkhez kívánatos, hanem azon felül elvesztünk olyan valamit, amit előbb már bírtunk. Előbbi esetben egyszeres kárunk van, utóbbiban kétszeres. Viszont így vagyunk a szeretettel is, ha azt szeretjük meg, akit előbb gyűlölünk, mert ez meg kétszeres nyereség... Ezeket okozkodták ki a filozófusok, de érdekes, hogy az emberi indulatokról szólva általában kevesebbet beszélnek a szeretetről és sokat, nagyon sokat a gyűlöletről. Dante is sokkal bővebben írta le a poklot, mint a menyországot, mert a pokol rajzához sokkal több anyag állott rendelkezésére az emberek között, mint a menyországhoz. Mi is úgy lennénk.

Egy tanítónő hét főbűne és egyebek.

Egy 18 év óta működő munkácsvidéki gör. kath. tanítónő, aki a ruszin nyelvet szóban és írásban is bírja, az alábbi, ráefogott hét főbűn miatt Pešek ur egyszerűen elcsapott.

A hét főbűn a következő:

Ez a hét főbűn. Hát szó sem róla, hogyha ezek a tények beigazolódtak, akkor Pešek ur nem tehetett egyebet. Igen ám, de éppen ott a bibi, hogy a lefolytatott hivatalos vizsgálatnál a cseh főszolgabíró ur minden valószínűség szerint csupán a tanítónő községének a jegyzőjét kérdezte ki, aki a tanítónővel nem szimpatizál, illetve akivel a tanítónő nem szimpatizál és ezért a jegyző ur neki nem embere.

Mi ki tudnánk találni valakire nemcsak hét, hanem akár hetvenhét bűnt is, az elsoroltaknál érdekesebbeket és újabbakat is. Sőt nem is kell valakire bűnöket kitalálni, az illető nap-nap után követi el azokat, mégis állásban van. Hát hogy tudnánk csak úgy szó nélkül elhaladni egy ilyen üldözés mellett, amely egy ember személyes bosszujára vezethető vissza és egy 18 év óta fáradozó szegény nő pályáját tőri teljesen ketté!

Nem mondjuk mi, hogy azokat, akik az új alakulatoknál megegyezni nem tudnak, további ittműködésre erőszakolják. De ne üljenek fel minden besugónak, mert azzal csak maguknak ártnak. Vajjon jobban fogja most ellátni szellemiükkel a 6 hetes gyorstaipaló-tanfolyamot végzett szlecsna az a kis falu csendes iskoláját, mint ahogyan el tudta és el akarta látni ez a tapasztalt és szakértett tanerő? Nem hiszünk. Legfeljebb a jegyző urral lesz jobb barátságban, de abból az iskolába járó gyermekeknek semmi, de semmi hasznuk

nem lesz. A ráfogott „Horthy-bűnök” helyett más bűnöket írhatna fel olt nemsokára egy igazságos Pešek, de Pešek ur azt nem fogja megtenni, mert azt nem fogja neki elárulni egyik sen.

Hát vajjon annak a másik tanítónőnek, ha jól emlékszünk, a felsőremetevasgyári róm. kath. tanítónőnek mi lehet a hét főbűne, hogy nem akarják rendes tanítónőnek elfogadni és bizonyos csehszlovák nyelven való vizsgák letételéig havi 180, azaz egyszáznyolcvan koronával fizetik elképzelhetetlenül nehéz nevelői munkáját? *Kilencven gyermekkel foglalkozik naponta!* Képzeld el mindenki, mit jelent az egy 19-20 éves fiatal leánynak. Éjszakáiból el kell vennie, hogy a követelt vizsgára készüljön a cseh nyelvű tankönyvek alapján, amit szlovákul való tudása mellett sem ért meg, legfeljebb rosszul bemagolhat. Napjait az iskolában, innépet a templom orgonája mellett tölti — és fizetnek neki ezért havi 180 K-át, azonkívül terminusokat tűznek ki a vizsgája letételére, citálják ide, citálják oda, míg végül is azzal bocsáják el, hogy majd vizsgázi 3 és hat hónap múlva, majd talán lesz rendes fizetése egy fél, vagy két estendő mulva.

Hogy erre mit fognak mondani, azt nem tudjuk. Legvalószínűbb, hogy semmit. Az a legkönnyebb, de az a legkevésbé kielégítő tápláléka a mi igazságot éhező lelkünknek!

Hogy itt a gazdasági szempont játssza szerepet, mintha az állam takarékoskodni szeretne, azt alig hihejük. Hiszen ha egy ilyen, 12 évi tanulás után képesített tanítónő elhagyja helyét (hogy is szolgáljon havi 180 K-ért?), akkor helyébe azonnal jön egy 6 heti kurzust végzett idegen nő, akinek képzése máris egész jó ahhoz, hogy teljes fizetéssel 10-12 ezer koronával rendes tanítónővé nevezhessék ki. Éppen Beregmegey Ilosvai járásából kapjuk a hírt, hogy ott már 3 ilyen eset fordult elő az iskoláknál és 4 eset a jegyzőségeknél. A jegyzőket volt katonai őrmesterek is fizedések közül neveztek ki. Ez csak egy járás. Hol van itt a képesítés joga, hol van a születés joga? Itt született és alapos képesítést nyert egyéneknek kellene itt elsősorban kenyérhez jutniok. Bizony, nem egészen van így... és ez az a egy e b e k, amiket a cikkünk felé írt címnek megfelelően itt elmondani bátor-kodtunk. Ha van autonómia, hát legyen!

— Felhívjuk azon t. tagjainkat, kik buzát előjegyeztettek s előteget nem fizettek, sziveskedjenek saját érdekükben métermázsánként 30 K-át iródnánkban legkésőbb 5.-ig (kedd) befizetni. *Ált. Fogyasztási Értékesítő és Hitelközvetkező.*

Amerikai képek és irások.

Egy magyar fiu levele. — A spanyol konzul tiltakozása Magyarország fel-darabolása ellen.

Az amerikai „Szabadság” c. magyar napilap néhány augusztusi száma jutott a kezünkbe. A lapok olvasása szinte belénk varázsolja Amerika egész életét, de különösen az ottani magyarság életét: politika, háború, Friedrich, Teleky, kultúra, szírajok, szerelmi dráma, égő Canadai falvak, a Leisy sörgyár égése, Whisky mint orvosság, a 19 évi halottak hirt férj megkerülése, tízezer dolláros betörés, (mennyi az csehszlovák értékben?), hazautazás, vasuti rablók, izlandi hírek, a hosszú élet titka, védekezés a tüdővész ellen a hosszú-i magyar templom alapkövetelén a magyar ebéd étlapja (csigaleves, töltött káposzta, hurka, kolbász, sütemények), elgázolt öreg ember, pánik egy komphajón nyilttéri „szemtelen és aljas eljárás”, „kétes mult”, „hitvány alakok”, hirdetések, levelezés... és az apróhirdetések között olyan valami, amely

nálunk szokatlan: az elvesztő emberek keresik az elvesztetteket!

A sok érdekesnél érdekesebb írás között különösen egy levelen és egy tiltakozó jegyzéken akad meg a szemünk. A levél Perdjaja-Rjcskában (Szbériában) kelt 1910. jun. 17-én és megíratott Groholy Aladár hadapródjéiolt, Oroszországban sanyilódó magyar fogoly által Szabó János gör. kath. lelkész úr címére. Szabó János néhány dollárt küldött egy Del Adami nevű számadóstól Groholy Aladár ismerősenek és azt üzenté neki, hogyha esetleg kedve volna Amerikába menni, azt készkölzöhltné neki, hogy oda jöhessen. Erre választott Groholy Aladár a következőképen:

„Kedves Tisztelendő Úr! Del Adami kapitány urék megérkeztek... Gyönyörűséges, földöntúli érzés volt ez! Hát még amikor megtudtuk, hogy amerikai magyar testvéreinknél nem jártak hiába. Nemélyünknek úgy sirt, mint a gyerek: fennhangon. Ej, de nem lehet ez leírni.

Milyen furcsa is... Akarva, nem akarva hinni kell abban, ami hihetetlennek tűnik fel: *haza fogunk menni!* Viszontlátjuk szereteteinket, édesanyánkat, *kinek már az arcát sem tudjuk elképzelni.*

A vigasztaló levél és a mellékelt ajándék igen jól esett; mindig hálásan fogok Tisztelendő urra gondolni, de *Amerikába még most nem enged a szívem*. . . A világ legszebb faluja úgy vár engem a Mánta patak mentén: *És jó lesz nekem a száraz kenyérmorzsa is, csak édesanyámat fűdvölzitem, mert ő hiszi, hogy valaha még meglát!*”

Ez a levél az olvasó szívébe markolt. Őt év kínos szenvedése kiált fel felénk. Elméjűnkben már az elmúlás sötét gondolatával foglalkoznak s azzal, hogy a szintén agyongyötört szülőházát és otlóvő szereteteiket soha, soha nem láthatják többé! A kétségbeesés túlopontján állanak, amikor egy rövid mondat azt végig a piszkos fogolytáboron: *Hazai küldöttek érkeztek! Érettük jöttek!* Mehetnek haza! . . . Nem, ezt nem lehet leírni. Itt valóban csak sirmi lehet és nekünk itteni magyaroknak a gyönyörűségünk nincs meg, hogy hozzájárultunk az ő hazafövetülük költségeihez . . . mert mi is rongyosak és koldusok vagyunk és mi is leghozsátott fejfel járunk csak, mint ők jártak a fogolytáborban!

A „Szabadság” aug. 10-iki számában hírt ad arról, hogy Singer chikágói spanyol konzul tiltakozik Magyarország igazságtalan feldarabolása ellen és tiltakozó írását megküldte a washingtoni külügyminiszternek. Annyi tiltakozásról, annyi hasonló írásról hallottunk és olvastunk, hanem a spanyol konzul amerikai tiltakozása — noha minden után jött is — valahogy másképen érint bennünk, mint azok érintettek. Singer nemcsak spanyol konzul, hanem két amerikai egyetemen a nemzetközi jog tanára. (Chicago Lau School és a De Paul College jogi tanár) A nemzetközi jogról értékes és jogászörökben nagy figyelemre méltóttat könyvet jelentett meg. A tiltakozó írás bevezetésében megjegyzi Singer konzul és tanár hogy minden hivatalos karaktertől mentesen, kizárólag, mint ahogy egy amerikai polgár szólhat amerikai polgártársához, fordul az Egyesült Államok külügyminiszteréhez. Azt a meggyőződését juttatja kifejezésre, hogy a magyar békeszerződés igazságtalan és következményeiben veszedelmes. Megállapítja, hogy Magyarországnak a területi egységhez való jogát nem vitatta senki évszázadokon át s az olyan békeszerződés, amely jóváhagyja a hódítást és teljesen védelemmel tesz egy országot, vét a nemzetközi jog ellen. Szerinte a magyar békeszerződés teljesen távol áll az amerikai szellemtől és gondolkozástól. Singer konzul utal azokra a határozatokra, melyeket Washingtonban az internacionális amerikai konferencián hoztak s amelyeknek értelmében Amerika soha sem teheti magávé a erőszakos hódítás elvét. Ez az erőszakos tett hódítás-amerikai szempontból érvénytelen s a megfosztottak jogában áll a nemzetközi bírósághoz fordulni.

A magyar fiu levelét és a spanyol követ tiltakozását nem egészen véletlenül választottuk ki a sok érdekesség közül. Azt gondoljuk, ez a két téma az, amely az Amerikában élő magyar testvéreinket az utóbbi időkben leginkább foglalkoztatta és amelyre vonatkozó írásokat a Szabadság még most is ritkított betűkkel, feltűnő szedéssel szokott kinyomtatni.

— 35 millió emberrel a világháború áldozata. Az amerikai Vörös-kereszt statisztikája szerint a világháborúban 8,819,000 embert öltek meg és 5,300,000 ember lett áldozata a gazdasági blokádnak, a fokozott halandóságnak és a háborús járványoknak. Minihogy ezenkívül mintegy 10 millióra kell becsülni a születések csökkentését is annak következtében, hogy 50 millió 20—45 év közt levő ember hadbavonult, így a háború okozta veszteséget az emlérlében összesen 35,319,000 emberre kell tenni.

Nevek, dolgok.

A Vörös Sámson, vagyis az orosz bolsevizmus, haldoklik. Ki gondolta volna 1914-ben, amikor egyesek szerint a porosz militarizmus mások szerint a nemzetközi és angol nagytöke és a francia revanche kirobantotta a háborút, — ki gondolta volna akkor, hogy e háború egyik, talán még mindig nem utolsó fázisát a Vörös Sámson haldoklása fogja képezni? Nem keressük itt, hogy a dolgok természetes vagy természet ellenes rendje szerint jutottunk-e idáig, de ha belemegyünk az okfejtésbe, ha belemegyünk abba a kérdésbe, hogy miért élehetet olyan sokáig és miért volt olyan erős a vörös Sámson, vagyis az orosz bolsevizmus, — ha belemegyünk ebbe a kérdésbe, akkor föltétlenül csak Páris és Versailles juthat az eszünkbe. Minden bajnak, minden veszedelemnek az a kuforrása, amikor békecsinálásra jöttek össze a szövetségesek nagyjai, akkor mindent csináltak, csak — békét nem. Struce politikát csináltak és sehogy sem akarták elősmerni, hogy — lehetetlen olyan alapon békét csinálni, amikor a háborút elvesztő országokat olykép akarják ártalmatlanokká tenni, hogy — ugynevezett Versaillesi palackokba erőszakolnak 70 millió németet, 150 millió oroszot, és azon kívül összesen megint vagy 70 millió magyart, törököt és bolgárt. A vak vörös Sámson haldoklik; Lloyd Georgenek talán nem sokáig kell ráznia Moszkva felé megvastagodott erő öklét, de mit gondolnak, békecsináló urak, a német 70 millió, meg a többi 70 millió jól érzi-e magát a bedugott palackban?

Renner és Magyarország. Renner osztrák kancellár beszédét mondott Grácban a szocialdemokratia part választóinak gyűlésén. Ausztria kizsákmányolásával, a világháború föltedésével, imperialisztikus háborúra való törekvéseivel, ausztriai magyar propagandával vádolja meg Magyarországot. Az M. T. J. e beszédében a következőket jegyzi meg: „Európai tudomású tény, hogy Magyarország 300 évig volt Ausztria kizsákmányozója és századokon keresztül kellett kemény harcokat vívnia az osztrák centralizmus ellen. Hogy milyen szentényvesztés dr. Renner elméleté, éppen 1914-ben tört ki a legjobban Az azóta nyilvánosságra hozott osztrák Vöröskönyv tanúsága szerint a háborút elhatározó koronatanácsban egyedül Tiszta István ellenozte a háborút. Ha Tiszának igazán befolyása lett volna a monarchia politikájára, akkor ez a befolyás a békét hozta volna.

Ami a jelen magyar politika elleni vádakot illeti, legilletékesebb helyekről ismételtlen megállapítást nyert, hogy senki jözmen emberfiának Magyarországon eszében nincs az integritásiszmét fégyverrel megvalósítani. A magyar politika a békeszerződés becstületes megvalósításának alapján áll és a jobb jövőbe vetett megingathatatlán bizalmának egyedüli forrása az a tény, hogy a gazdasági fejlődés és a dolgok benne-rező természeté önmagában fogja a békeszerződés igazságtalanságát orvosolni.

Millerand az új francia köztársasági elnök; még ő is hangoztatja az összes békeszerződések kerlelhetetlen végrehajtását, de lelkét már nem tüzei az a gyűlölet, amely a Clemencautét tüzele a németek és szövetségesek ellen. Ő sem képviseli még az engesztelkenységét és az igazi belső békét, de mindenesetre ő az átmenet az öreg tigris gyűlölködése után a világbékéhez. Nem ő az, aki még tudjon harcolni a francia tájékozatlansággal, azért beszél olyan keményen, de ő utána fog jönni az, aki már nemcsak észre veszi a kemény hang modulálásának szükségét, de fogja is mérni azt már nyitlan is rokonszenvesebbé tenni. Azt az embert várjuk.

Felveszik a népszövetségbe Németországot és Magyarországot. Londonból jelentik, hogy az ottani politikai körökben nagy aggodalommal várják a népszövetség tárgyalását Németország, Ausztria és Magyarországnak a népszövetségbe való felvételéről. A kérdés elintézése elkeseredett harcot fog előidézni. A helyzetet még bonyolultabbá teszi az a tény, hogy a délamerikai államok magatartása, amelyek pedig tizenegyet svazozatot képviselnek, még teljesen bizonytalan. Franciaország és Belgium a leghatározottabban ellenzik a felvételt. Ezzel szemben a volt semleges államok (Svájc, Hollandia, a Skandináv államok) a felvétel mellett vannak, Anglia pedig semleges álláspontot helyezkedik. Olaszország magatartása az alix bábni konferencia óta kiszámíthatatlan. Még inkább bonyolítja a helyzetet az, hogy Jugoszlávia és Csehszlovákia Németország felvétele mellett, de Ausztria és Magyarország felvétele ellen vannak, viszont Lengyelország Németország ellen foglal állást, de Ausztria és Magyarország felvételével óhajta. A kis antánt

országai számuknál fogva meglehetősen súlyos bírnak és nem lehetetlen, hogy a nagyhatalmak egy része engedni fog kívánságunknak hogy más kérdésekben a maga számára eönyöket biztosítson magának. Hja! Ilyen az igazság!

A Dumi, Magyarország és Anglia. A Daily Telegraph legújabb száma a Dunakérdésről lezszögezi az Angliában uralkodó általános felfogást. Anglia feltétlenül a Duna szabadsága mellett foglal állást és követeli, hogy a Duna megörizze azt a nemzetközi jeleget, melyet a békeszerződés vonatkozó paragrafusai kétségtelenül előírnak. Angliában nagy visszatetszést kelt a parlamenti államoknak a Duna konferencián tanúsított azon magatartása, mely a békeszerződés szellemével ellenkezőben a Duna illető szakaszaira a parlamenti államok szuverenitását akarja fenntartani csak azért, hogy a parlamenti államok a közbizart Magyarországot bármely pillanatban bökadrozhatssák és lényzeríthessék a kisanantant-jéle akaratok végrehajtására.

Alexander Bernátot elbocsátották. A budapesti egyetemen a zsidó cynikus bölcsélet és a denaturált világnézet tanszékében egy emberöltőn át ült Alexander Bernát. Ha magyarok születik vala, megérked a melom alatti politizálásnál, de zsidó létere a magyar válságot megérettel emberöltőben akkora hírességgé vált színtelenfein-salamoni bölcsességévé, mint például az ugynevezett szépirodalomban Szomaházi. A galileizásk kávéházaiában ő volt a szekularizált böcherselem fötekintélye, a lipótvárosi európeárek zsúrjainak drága mestere, a magyar Max Nordau, aki konvencionális hazugságnak bizonyított hazát és hitet. Max Nordau, az új zsidó nemzeti állam nemzeti hősenek iratkozott napjainkban. Alexander Bernát is felébredhet most a zsidó-nacionálizmusra. Az egyetemi tanács az igazoló eljárás során megvizsgálta az egyetemi tanároknak a forradalmak általi magatartását, Alexander Bernátot hivatalvesztésre ítélte. Illetményeit az egyetemi tanárok nyugdíjörvénye alapján családja számára továbbra is folyósítani fogják, de ő maga a nemzeti kultúra kialakításának, a tanárságnak világnézetébe nem fogja többé beledolgozni magát és a maga idegen világát.

Dr. Vargha Gyula Geza.

Váratlanul bár, de szerettei körében magyar földön, élete javában vált ki az élők sorából; magyar földön, amelynek szeretetétől illava ráb volt. Nehéz szívvel kellett itthagynia imádtott hívesét, akinek ápolása közben kapta meg a háifölse befejeget és nehéz szívvel szeretett leánykáját, rokonnait, ismerőseit, de mégis boldogul, mert azon földön adhatta vissza megüszült lelkét Teremtőjének, amelyen azt Tőle kapta. Gör. kath. papi családból származott, maga is azzá lett s mint ilyen küldte ki püspöke az ungvári kir. kath. főgimnáziumhoz gör. kath. hittanárnak és bizsionoknak 1912-ben, ahol buzgó tevékenysége, amelynek a hit, szeretet és tudományosság ápolása volt főmögája, tág teret talált. Eredményes munkálkodásának bizonyosságai a gör. kath. Mária-kongregáció, a szt. Rózsafüzér, a magyar templomi enekar alapítása és szervezése és az ezekhez szükséges alapok megszerzése. Mindezekben fáradszhatatlan munkálkodott hol mint vezető, hol mint ellenörző, gyűjtő és jutalmazó egyaránt s ezét nem csoda, hogy aki szeretettel vet, az szeretetet arat is; a tanuló ifjúság még az iskolán túl és kívül is rajongó szeretettel ragaszkodott hozzá s még a harcéről is öznével kereste fel tábori labjaiban.

Ami ezenkívül szabad ideje maradt, azt önművelésre fordította. Folyton olvasott és írt, számos tudományos társulatnak tagja volt, irodalmilag is működött, megírta a gör. kath. egyháztörténetet, továbbá a „Skizmatikus vitapontok és görög forrásokból merített cáfolatok” c. nagy művét. Fígyesretekének ritka bonyitékja az is, hogy e művet boldogult édes szülei emlékének ajánlotta. A cimlapon ugyanis ezt írja:

BOLDOGULT JÓ SZÜLEIM:

NÉHAI VARGHA LÁSZLÓ ÉDES ATYÁM, TB. KANONOK, SZENTSZÉKI TANÁCSOS, HAJDUBÖSZÖRMÉNYI ESPERES-PAROCBUS ÉS

NÉHAI VARGHA LÁSZLÓNÉ ÉDES ANYAM, SZÜLETETT SZTECZOVICH VILMA ALDOTT EMLÉKÉNEK AJÁNLVA.

Ritka szeretete, megnyerő modora és kiváló magyarságáért szereték tanártársai, tanítványai egyaránt. Boldog családi életet élt s gyászoló családja felé igaz részvétellel fordul mindenki.

L gyen emléke áldott és az örök világhosszág fényeskedjék neki!

Mi lesz a kincstári elemi iskolákkal?

Ez a kérdés egy legújabb történet kincstári tanítói kinevezés kapcsán merült fel, amely kinevezés mintha nem is akarna tudomást venni az u. n. kincstári elemi iskolák ismét és az egész iskolaförvénnyel együtt még ma is érvényben lévő szervezetéről.

Tudomásunk szerint az 1907. évi XXVI. és a 1913. évi XV. tc.-ben eszközölt tanítói fizetések revíziójában a kincstári r. k. iskolák tanítóinak választási és felügyeleti joga a régi keretben hagyott meg. Eszerint a kincstári tanítókat az illető egyházak iskolaszékkel hármas kandidáció alakjában jelölik, a jelölteket az erdőgazgatóság útján a földművelésügyi miniszteriumnak felterjesztik és ez jogot ad az illető erdőgazgatóságnak, hogy a jelöltek közül az egyiket az ő nevében kincstári tanítónak kinevezze. A fenti kincstári tanítói állást a kormányzóság egyszerű kinevezéssel akarta betölteni. Az illető egyháztanács, amelynek iskolájához a kinevezés megtörtént, azonban kérdést intézett az erdőgazgatósághoz, hogy ez miképp volt lehetséges, az erdőgazgatóság viszont azt a kormányzóságnak és most fog előlőni a kormányzóság válaszából, hogy mi lesz ezután a kincstári elemi iskolák megüresedő tanítói állásainak betöltésével?

Mi biztosra vesszük, hogy itt tévedés esete forog fenn. Az illető egyháztanács is annyira biztosra vette azt, hogy ez ügyben összehívott ülésén nem vette perfraktnek a kinevezést és bár a tanító személye ellen kifogást nem emelt, de őt addig, amíg a formák betartatnak, csak helyettes tanítóként jelentette be az erdőgazgatóságnak, aki fizetését folyósítani hivatott.

A dolgotól mindenestre az a tanúság, hogy akik intézkednek, vagy intézkedést előkészítenek (mint a fenti esetben Pešek referens), azoknak tudniok kell az érvényben lévő törvényeket, nemcsak tudniok, de be is tartaniok.

Enyvossy Esvány majszter levele Somgyörts Esvány urhoz.

Eben az új köztarkaság illeiben mondom, hogy én is megjellem magam helyzetemet, pennát veszek a kezem közé mer' hát vón egy néhány szám Som-görts Esvány uramho! Mer hát mondom igen szíp versy szavalatot írt, a borotvát azú a bajrut a Ruszinczkói Ujságba! Hát eddig reungyin is vón az írása de ne csak a fah panaszt hajjuk mindég hanem essik mán néhány szó a mi szegényes városi megilhető sűgűnkrol' is. Aszt mondhatom igen akuratusan kötötte versbe a Labore föltt azút meg a bort, de amit brózába írt Szent Esvány felül meg a cent darúrul azt nem hagyhatom szó nélkül. Mer hát mondom in ugy értelmezem az írást, hogy míg se vón az rendin ha inkább szent Esvány nevit cent darúrulák ki a kalen dárumbul minthogy Som-görts uram levelet a zűságbul, mer hogy akár mikippen is tisztójják az fiskális eszi járását, de mégis szent Esvány a nem csak Esvány vót de szentnek is szent vót, mer ha nem let vón ő olyan nagy embör akor bion nem filneik tüle hótta után is... Mán én csak amondó vagyok, hába beszinnek a mostani níp, hogy a szentekbe nem keel hini, hát most láthatik, hogy keel, mer ü igen nagy ember vót. Piros betű nyomtatással van a neve ki tüve a kalen dárumba aszt pég ha önnan kitűrűnik akkor Som-görts uram neve se vón dufla tñdep aszt meg én, szinlén Esvány, nem venim szivesen. — inkább mán csak haragba lenik a cent dor urammat!

— Egisz haszonra kitsibe estem, hogy mi lesz a zungvári csizma diákai Ushorodon, mikor ez az új vid szentjük, — a romai katólikus templonyi ászlón a kipi is rajta van mikor fel ajánlotta magyar országót boldog asszony Anyánknak! hát mán mostan aszt nem tudom, hogy ki vót aki vajjon szíp vót-é mer ha ojjan szíp vót mint szent Esvány akor tán aszt kén az ászlójukra festeni nekik is?!

Mig egyet meg írok szíp csendesen, hogy cent dóra meg ne lása! Tisza a háboru alatt el-tűrülte a buzából a csiriz főzist mer aszt monta, hogy takarikoskonyi keel a buzával meg a nyeri meg a háborut aki tovább bírja kenyirel. Hát mi edig birtuk de bion mán a háboru is elveszet azut el is mult, kenyir sinec de csiriz sinec azóta, hát mondok ezental aki jó csizmát akar, az dugjon el e kis buzát a lekmirálók elül a csirizbe, mer igaz amit a fej kótára kapunk az igen alkalmas vóna és pászolna is a csirizbe de ha a majszter felhasználí akkor bion fel kopik il kelmének az álla.

Azir vigyázzanak az eldugással mer tatárium van és felkölik az olan embört aki nem akar íhen halni, Azir csak dugják el mer akadnak íten

becsületes zsempészek és föláldozik magukat a városi níp megmentisire.

Bizok abban, hogy mi Esványok megirtjúk egymást nyielly maradtam

tisztolelet

Enyvossy Esvány m. k.,
iparos pógár

Még azt akartam mondani, hogy nizzen ott Nagykaposon valami irodai hévatal után mer ha valami jó hej vón abba hagyám az ipart mostanáig roszul megyen.

Azt hiszem, mindenki tudja már,

hogy — a Mozaik-kör egy olyan kör, amelynek minden egyes pontja (vagyis tagja) egy adott ponttól (vagyis a művészettől) egyenlő nagy távolságra van;

A Cseh-szlovák olyan cseh, illetve olyan szlovák, amilyen bécsi, illetve magyar a bécsi magyar;

A Kath. Legényegylet elnöke azért pap, mert az holta napjáig legényember maradt;

Az UTK. legutóbbi bevételeiből újabb amatőr játékosokat vásárolt magának;

Az Ungvári Közlöny hangversenyirodája a közel jövőben éjjeli zenét rendez a Mozaik-kör művésznőinek;

A gör. kath. lelkészek egy része a „Nauka” bejelentése szerint Ruszinszkrét tartja istenor-szágának, amelynek minél dicsőségesebb kiépítésén kell fáradoznia;

A zablizslet ezután az emigránsoknak fogják kiosztani, hogy adandó alkalmalim jobban ugráljanak;

A korzót ezután is a Kath. Legényegylet ablakainak mintájára fogják kikövezni;

Lévén Koczka fiakeres egészen gömbölyű, megállapítható a matematika e legújabb tétele: a kocka köbtartalma azonos a gömbével;

A „Küztársasági Ojság”-ban megbokrosodott és az ungarra kültetett lovak — narancsot teremnek;

Lapuk felelőse a „Küztársasági Ojság” által neki felajánlott oshorodí fírabbiságot csak azon esetben fogadja el, ha már most minden zsidó kötelezi magát, hogy lapjára legalább is 10 évre előfizet;

Azt hiszem, mindenki tudja már, hogy az aprópénzhiányt milyen furcsán gondolják egyesek megoldani.

A trafikos és újságáros aprópénz helyett bélyeget, a vegyeskereskedő stolverket, vagy prominelt, a vaskereskedő zindélyszögét, a heutes disznókörmeiket, Ausztria pedig volt népbiztosokat ad vissza. Ez eddig rendben vóna. A baj ott kezdődik, hogy míg valamennyi kereskedő az aprópénz helyett kiadott lim-lomot pénznek minősíti, azt mint *pinat* tölem, vagy mástól nem fogadja el, megkevesébé egy másik, nem is beszélve egy harmadik kereskedőtől. Mert ugyebár, arra még nem volt példa, hogy bárki is a temetkezési vállalkozó aprópénz helyett kiadott koporsözseggérl lenyeltkolbászt, vagy legalább is bécsi Magyar Ujságot vehetett volna. De még az „Ungvári Közlöny” által kiadott — a lap értékét sokszorosan túlhaladó aprópénzt sem fogadják el, mint olyat.

Van Európának néhány — nem sok — rendezett tanács országba ahol az állam elsőrendű feladatává tette a pénzről — tehát az aprópénzről való gondoskodást is S, ez, ha szabad megjegyznem, sokkal inkább követendő példa, mint például az államnak az egyháztól való elválasztása.

Végezetül: ha a hatóságok és magánszemélyek nem fogadják el az állampolgárok magán-szorgalomból készítette, vagyis a hamisított százkoronasokat, ne fogadják el a kereskedők által kreált aprópénzt sem. Mert míg az ügybuzgó valutajávító állampolgárok százkoronasra legalább hasonlít a hivatalosan kiadott százkoronasához, addig a kereskedők aprópénze még csak nem is hasonlít a törvényes ércpénzhez. Ambátor a stolverk és a törvényes ércpénzcsizkító feje is elég kemény, még sem használják aprópénznek. Vagy talán lágy s azért nem?

Azt hiszem egyébként és végül, mindenki tudja már, hogy a Ruszinszkrét címerében lévő medve bőségesen el fogja látni a közönséget — kukorral.

Hubay Kálmán.

A város kormánybiztosa közhírré teszi, hogy a város közlelmelési hivatalánál a város ellátatlan lakossága burgonya szükségletét előjegyezheti személyenként egész ellátási évadra 150 kg. jegyezhető. A burgonya ára mázsánként kb. 70 korona lesz. A jegyzelt mennyiség után a fél vételi ár előre fizetendő a városi főszámvevői hivatalban. Jegyzéseket október hó 15-ig fogadnak el.

ÚJDONSÁGOK.

Szonett.

Írta: KISS MIKLÓS.

Átalszurták az életemet,
Eifolyik a jövő belőle,
Jajtól alél s hegyébe dőre
Reményekkel hova lépdetek?

Elhagyom a fehér falvakat,
Keresem a rossz várost viszont,
Keresem, hogy innám az iszonyt,
Mig a torkom halálra dagad.

Jöttem — mondom — és ki szótana:
Megyek — mondom — és ki itene
És nem hangzanék földi zene.

Nyugodalmas az égi tanya,
Enyhít a végtelen siri csend
— A Szűz éji álomban izent.

— **Távozó s. lelkész.** Nemes István, az egyik helybeli róm. kath. s. lelkész, aki két esztendőttől városunkban, a szatmári püspök saját kérésére Nagybányára helyezte. Nemes István a megszállás ideje óta nem érintkezhetett Szatmáron lakó szűzeivel. Hogy hozzájuk közelebb lehessen, azért kérte püspökétől Nagybányát. A távozó lelkészt különösen mint kiváló szónokot ismerték és szerették az ungvári hívek.

— **Gyászhr.** Butkai Wiczmindy Ödön, Zemplén-vármegye nyug. főjegyzője, a kath. kongresszuson a homonnai ker. volt autonómiai képviselője, a Zemplén-vármegyei ált. gazd. egyesület volt elnöke, az 1848 évi honvéd segélyegyesület disztagja, a magy. term. tud. társulat tiszteletbeli tagja, több közhasznú társulat és egyesület volt elnöke és igazgatósági tagja, földbirtokos stb. stb. f. évi szeptember hó 23-ik napján reggeli 3 órakor áldásdús munkás életének 84-ik, boldog házasságának 50-ik évében a halotti szentségek ájtatos felvétele után csendesen az Urban jobbjelre szenderült. A jó magyar nemes urak igazi példa képe volt, akit egész Zemplén gyászol.

— **A Kath. Legényegylet** szűreli táncmulatsága egy erkölcsi, mint anyagi tekintetben a legényesebben sikerült. Körülbelül 150 pár lejtette a szebbnél-szebb táncokat. A rezgő táncmezőben szívet-leket gyönyörködtető volt a sok sok magyar-ruhás lány és a jelmezes magyar legények. Ismét bebizonyosodott, hogy ahol a Kath. Legényegylet, ott van az igazi Ungvár. Ezen a helyen említtük meg, hogy a szőlőtől-vajok elcsipésében és a confetti árusításban a rekordot Tóth Annus, Keszler Veronka és Kállai Ilonka érték el, amiért a Legényegylettől bizonyos ajándékban részesültek. Hát tolvajokat elcsipni tudnak, majd meglátjuk, mikor csipnek el egy-egy — becsületes embert.

— **Hangverseny.** Kevés, de válogatott számból áll, minden tekintetben sikerült hangversenyt rendeztek a Korona ez alkalmalim zűfőlség megtelt nagytermében Kalkstein Lőrinc ének, Rév József hegedű és Voska zongoraművészek. Kellemes baritonjáró előnyösen ösmert Kalkstein Lőrinc néhány klasszikus énekszámot adott kiforrottan. Emlékezetes sikert aratott a „Gyermekek panaszai” című orosz dal megható előadásával. Ez alkalmalim is igazolta, hogy városunk legjobb hangu baritonistája, kinél a sikert nagyban fokozza az előadás volta. Rév József hegedűművész adott elő egypár zenedarabot kevés bensőséggel. Egyébként pedig minden egyes alkalmalim a siker révébe érkezett. Az ének és hegedű számokat Voska kísérte zongorán kifogástalanul.

— **A gör. kath. búcsu megzavarása.** Fájdalmasan érinti az ungvári gör. kath. híveket a híftón megtartott székesegyházi búcsúnak olyan megzavarása, amelyre itt még sohasem volt eset. Keresztfelegasztalás ünnepe, vagyis a székesegyházi búcsu napjára sok ezer hívó gyílt össze az ungvári püspöki templomba és pedig nemcsak a városból, hanem a környékből és a távoli falvakból is. A nagytemplom egészen megtelt, a szent-misést és a predikációt valóban nagy száma hallgatta végig a buzgó híveknek. Mikor már a templom körül megtartani szokott körmenet is elindult és a papgár éppen a püspöki palota bejáratánál az evangélium-olvasásra állott fel, — megállítván ezzel az egész processziót — éppen akkor két, fával megrakott szekér közleledett a városháza felől és egyenesen a Káptalan-udvar irányába tartott. A tömegből valaki megállásra kérte a szekereket és azok nem is vonakodtak volna nyugodtan bevárni a körmenet elvonulását, de valahonnan előugrott egy egyenruhás konyhaművész hadfi és hangos kiabálás közölt azt is neki indította a két terhes szekert nemcsak a tömegnek, de egyenesen a püs-

pöki palota bejártának. A palota bejártánál evangélium-olvasásra felállott papságnak alig volt hova kitérnie, nagy lett a zavar a hívek között is, az evangéliumból egy szót sem lehetett többé megérteni, de annál hangosabb volt a még mindig méltatlankodó konyhaművész hadfi. De hogy is ne méltatlankodott volna, mikor ő a konyhafőnöke, vagy mi a kö, Paris tábornoknak, akinek lakása tudvaleg a püspöki palotában van és akinek konyhája céljaira — úgy látszik — sürgősebb volt a fa, mintsem hogy a konyhaművész hadfi csak egy pillanatig várhatott volna! Más-kor sem szokott ő várni! Vasárnaponkiut vágatja fel a fát, amikor a közvetlen közelben lévő székesegyházban javában áll az istenítézet! Hja! Autonómiánk van, nekünk már nem parancsol senki, csak legfeljebb az ilyen konyhaművész urak, akik már nagyobbaknak képzelik magukat minden elképzelheténél! Legfeljebb az ilyenek nem törődnek ünnepeinkkel, vallásunkkal, püspökeinkkel — más mindenki tudja, hogy nekünk autonómiánk van, ugy-e politikai és katonai kormányzó urak, hogy tudja?

— A csicserei műkedvelő ifjuság f. évi október 3-án a Simitó helyiségben táncmulatsággal egybekötött ifjuság szini-előadást rendez. Színré kerül a „Próbaházasság” c. vig színmű 3 felvonásban.

— Egy olyan rokkant, akinek jobb lába nincs és bal lábára 42-es számú csizma felel meg, jelentkezzen írásban vagy szóval lapunk kiadóhivatalában. Ép lábára egy polgártársunk ajánlatából jó csizmát kaphat.

— A Kath. Legényegylet szüreti táncmulatságán felléptek, illetve jegyeiket megváltották a következők: Taly Ábris főesperes, Gaar Ödön, Dudás Mihály 50—50 K, Jaczik Miklós, Spatnyik Béla, Hannel Antal, dr. Eperjessy József, H. I. 20—20 K, Landa Károly 15 K, Pecsölinszky András, Szinay János, Zahoránszky Gyula, Csizsik Gyula 12—12 K, N. N., Paulovszky János, Flach Jakab, Tirpák János 11—11 K, Hamady Mihály, Kiss I., Malinics Péter, Siposs Béla, Horváth Lajos, Steierer József, Janusovszky János, Kállay Mihály, Sztójkovics Gyula, Szolánszky Gyula, Pritula József, Szolánszky Ferenc, Molnár Sándor, Tóth János, Orosz Gyula, Babják Béla, Keszler Gyula, Kássa József, Sztupár András, Forenszky Géza, Rády János, Szabó György, Adler N., Kerekes István 10—10 K, Keszler János 9 K, Puschnauer János, Kohut József, Ringer Gyula, Varga János, Süvöltős Sándor, Kurucz Mihály 8—8 K, Korn Sándor, Demján Geza, Sáros István 7—7 K, N. N. 5 K, Bogdán József, N. N., Vojtkó Ferenc, N. N., Demkó János 3—3 K, Kereszthury János 2 K, 11 jegyváltó 1—1 K. Összesen 658 K.

— Tanító-választások, Dobóruszkan Vulkovics Györgyöt egyhangulag róm. kath. kántor-tanítóknak választották meg. Elődje Somogyi Endre volt, akit a fogadalom le nem tele miatti a kormányosság elbocsátott. Somogyi Endrének elevevetetlen érdemei vannak Dobóruszka utolsó két évtizedének művelődési és gazdasági életében. Vulkovics, aki ezelőtt felsődomonai tanító volt, méltó utódja lesz az eltávoznak, akit ha valaha vonzottak, most vonzanak csak igazán vissza a debreceni puszta. Csapan Jenő Lajost választotta meg a róm. kath. hitközség a Rónay Gyula Somogyiéhoz hasonló távozásával megüresedett kántortanítói állásra. — Szennán Kántor IV. lett az új róm. kath. tanító az 5 éve orosz fogságban sanyúlódó Sirola Emil visszajövetelére idejéig. Az Ungvári róm. kath. egyháztanács a Rucz Pál elbocsátásával megüresedett helyet Hudák József okl. tanítóval töltötte be addig is, míg a szabályszerű választása megtörténik.

— Értekezlet a magyar gimn. ügyében. Csütörtök délelőtt volt a kormányzóságon a róm. kath. magyar gimnázium megnyitásának ügyében az első értekezlet, amelyen az orvosi szakvélemények egész meztelen igazságukban tarták fel a gimnázium körül folyó harcot. Az egészségügyi referens azzal az érveléssel állott elő, hogy a delutáni tanítás azért nem engedélyezhető, mivel a déli egy óra szünetidő nem elég arra, hogy a tantermek kiszellőztessenek s így a delutáni tanítást rossz levegőben kell megtartani, ami feltehetőleg a növendékek drága egészségére. Hogy ez az érvelés mennyire naiv és félrevezetőre alkalmas, azt nem szükséges külön kiemelni. Gyanús, hogy a magyar tanuló ifjuság egészsége egyszerre olyan drága lett, hogy az egészségügyi referens szinte beteggé vált az aggodástól. Hogy pedig az egészségügyi referens ne legyen beteg az aggodástól, inkább nem engedélyezik a tanítást. Így aztán úgy a referens, mint a diákok egészsége maradt.

— Honfitársaink — Amerikában. Mindenkit érdekel, hogy mit csinálnak, hogy élnek a mi honfitársaink Amerikában? Cak úgy találomra kiragadunk néhány hírt azokból, amiket a „Szabadság” című amerikai magyar lapból olvas-

tunk. Iváncsik Boris fontos hazai ügyben keresi a munkács-országéi Csigás-lányokat, vagyis most már „nagy-ságos asszonyokat”. Hogy a „róluk tudók” fogják-e értesíteni nevezett Boris kasszonyt Box 26. Blaine, O. címre, azt nem tudjuk, de biztosra vesszük, hogy az alábbi „megkeresés” sokaknak fogja a szívet megdobogtatni: „Keresem Zemplénnyegye, Királyhelmei illetőségű sógoromat, Juhász Ferencet, aki 1917-ben orosz fogságba esett s aki, ha él, Szibériában van”. „Aki tud róla, tudasson felelőre, írja Babusz Miklós (2832. Vine Ave., doraine O.) és mintha már biztosra venné, hogy a sógor előkerül, még az ő számára is írja e néhány szót: „Értesíts, ha életben vagy!” Bacsinszky Imréné egy ungemgyei (moksai) asszonyka, Kotyuk Istvánné az atyját keresi. Kívánjuk, hogy levél helyett maga látogasson el lányához Box 198. Munhall, Pa-ba az öreg Bacsinszky, aki azelőtt Passaic, V. J. környékén lakott! — De nemcsak keressik, de néha fel is találják egymást az Amerikában élő honfitársaink! Például — a kereszteslőkön! A vizslói származású (Borsod-megyé) Tóbiás János Kynch Ky-i bányász vékei (Zemplén m.) születési neje, Kertész Erzsébet fiu-gyermekkel ajánlkozta meg, akit Ottó és Imre névre kereszteszt meg. A kereszteslőkön Horváth Imre és neje, Veres Róza voltak. A kis jövővénynek az örömszüzlőkön kívül legjobban a nagymama, Kertész Jánosné, szül. Paikó Róza örült. A kereszteslői ünnepélyen a Lévai Miklós magyar bandája muzsikált. — Garyban az ottani Ref. Egyház nagy előkészület után tartotta meg templomának alapkövetését.

— Rendelet. A politikai közigazgatás főnöke elrendelte, hogy a baleset- és betegség biztosítási járulékokat csehszlovák koronában, kell fizetni. Akinek ilyen pénze nincsen, az négy le nem bélyegzett koronát tartozik egy csehszlovák koronáért fizetni.

— Mozi vagyis a fényjátékszínház. E héten hosszú időre bezárul a mozi, vagyis a fényjátékház, hogy helyet és közönséget adjon a színészeknek és az ő sokkal drágább mutatót művésztársuknak. A szegényebb néposztály (mely meghatározás ezidőszert a keresztényi intellektuellek foglalja magában, teljesen szórakozás nélkül marad) vagy legalább is ritkábban jut hozzá, mert hiszen a színház beépődij ugyancsak sokszoros a mozi belépőnek. Imre üdvös volna. ha az eddigi gyakorlatot eltérőleg a színházi szezon idejére is engedélyeznék a fényjátékszínház működését, legalább is delutáni előadásokra. Javaslatunkat azzal is indokoljuk, hogy a fényjátékszínház ma már legalább is olyan mértékben áll a kultúra szolgálatában, mint a színészek színháza.

— Kik adtak pénzt a népbiztosok védőinek? A magyar bolsevik népbiztosok védőinek megkeresésére a német-ausztriai szociáldemokrata munkáspárt titkársága szombat folyamán egy okmányt küldött, amelyben igazolja, hogyan kerültek a pénzek a népbiztosok védőire és kik gyűjtötték azokat. A hivatalos irat Hajsós Béla Odón királyi közjegyző lefordította és hitelesítette, az eredeti német nyelvű okiratot Bécsben a párt titkársága Ullman Gyula dr. királyi közjegyzőnél állította ki tanuk jelenlétében. Az igazoló okirat szövege hitelesített magyar fordításban a következő: „A német-ausztriai szociáldemokrata munkáspárt párttitkársága Ausztriában, Wien, V. E. Rechte Wienzeile 97. Telephone: 8335. Wien, 1920. szeptember 15. Igazoljuk, hogy Német-Ausztria szociáldemokrata pártjainak általános nyilvános gyűjtése által Német-Ausztria szociáldemokrata párt pártkasszájába összegek befolytak Magyarországból menekült és vándor szociáldemokratáinak jogvédelmére. Amsterdam, Tescho-Slovákia szociáldemokrata pártjainak Newyork, Sancer-Loui, Milwaukee, Chicago, Brüssel, London angol, német és magyar munkásainak gyűjtéseiből népbiztosok és más vándorok perére dr. Nagy Mihály ügyvéd kezeihez 250.000 (kettőszázötvenezer korona) k. t. tételben és pedig 1920 május 10-én 130.000 (Egyszázharmincezer) korona és 1920 július 18-án 120.000 (Egyszázhuszezer) korona utaltatták át. Német-Ausztria szociáldemokrata munkáspárt titkársága helyett: Skaret Ferdinand s. k. titkár és Jeneschik Antal s. k. pénztárnok.” Ezt a hivatalos iratot különben a védők átnyújtották Stocker dr. kuriai bíró, tárgyalást vezető elnöknek.

— Lengyelország a kis-antant ellen. A N. W. Tagblatnak jelentik Varsóból: Több lengyel diplomáciai képviselőt Varsóba hívtak, hogy a kormánytól utasításokat vegyenek át arra vonatkozólag, milyen magatartást foglal el Lengyelország a kis-antanttal szemben. Lengyelország nem helyeselné a kis-antant megalakulását, mert ez ellenlében áll a Balti-tengerrel az Aegei-tengerig terjedő szilárd blokk megalakításával. A külügyminiszter már tanácskozott a berlini, bukaresti, budapesti prágai és konstantinápolyi lengyel képviselőkkel.

NYILT-TÉR*)

Ki a hazug?!

Ezt kérdi az én kedves G. S. barátom! El akarja hitetni, hogy ő igazat ír, s hogy elpalástolja édesatyámról irt cikkének hazug (valóban bula és nevelés) állításait, — belém kapaszkodik. Engem küld tanulni (a klasszikusokat) pedig neki kéne még tanulni egy kis — becsületet.

Kedves öregem! Magának már nagyon lágy az agya és rövid a memóriája, eszébe kell tehát juttatnom, hogy nem az volt az „enye kis dísznőség”, amit maga az édesatyámra fog, hanem az volt az elég nagy malaczság, amikor azt hazudta, hogy a két lakó *helenkint* dolgozik *öt* napot, vagyis havonta 20 napot. Ön — becsületet riporter — a 2 naptól 20-at csinált. Ez nem hazugság? Emellett még maga kérdi, hogy „ki a hazug”? De hogy még jobban megnyugtassam afelől, hogy *maga a hazug*, s magának lesz kiporolva a nadrága a bíróságon, itt közlöm Gronkáné nyilatkozatát:

Alulírott Gronka Ferencné, két tanu előtt kijelentem, s ha kell esküvel is megerősítem, hogy én Dobrovskiné öngyáságának, háziaszonyomnak, soha többet mint két napot havonként házbér fejében nem dolgoztam. Tavaszkor is szívesen felajánlottam a két napot, mert jól esett, hogy lakást kaptam. A hetenkinti konyhai mosogatásért, — melyet kisleányom végezett — legtöbbször külön is honorárius lettünk.

Ungvár, 1920. szept. 23.

Előttünk:

Romacsa Kálmán
Szávka András
referens.

Gronka Ferencné

S még egyet drága barátom! Ajánlom Önnek, hogy mielőtt riportot ír, győződjön meg a valóságról. Győződjön meg arról, hogy a másik lakó, Bugra József, ki feleségével és fiával már egy fél év óta a lakásban van, azóta semmi házbért nem fizetett és semmit nem dolgozott. De kérje meg dr. Reismann rendőrvost is, hogy édesatyám nem-e betiltatta általa az egyszobában való főmegejaktát.

Ugyáltszik kedves G. S. ur maga *lábomoktat* keres a *hóban*. Csak annak örülök, hogy a H. U.-t ajánlatok olvasásra s nem a volt ujhelyi „Vörös Hajnal”-t, (melynek annak idején szerkesztője volt) vagy az „Ungvári Közöny”-t (melyet most boldogít.)

Maradtam hazug kis öregemhez a legujabb szeretettel a sajtóperig: „aranyos kis fia”;

„Nándorka”.

* E rovatban közlötték a felelősséget nem vállal a szerkesztőség.

Szerkesztői és kiadóhivatali híreink.

Hj. Szombathy Antal, Ladmóc. A jul. 3-ról küldött 18 K be van írva. Mi a lapot rendszeren küldjük.

K. M. Ön az, a kinek valamikor a Zászlónkban jelent meg az első verso? Írjon valamit magáról!

Beregassz. A kormánybiztos ur nem tett helyesen, amikor a róm. kath. tanulókat is levezisztalta a hitvánból, mert a róm. kath. hitoktató nem tett fogadalmat. Neki semmi köze ahhoz, hogy akinek tartozik, miképpen intézte volna el úgy az ügyet, hogy a róm. kath. tanulókat rávégeztet ne szüvenedjenek. Tette csak egyszerű hatalmi töltésből eredtetett, vagy ami még rosszabb: a Canon nemismeréséből!

Szövetkezetek és vagyoskereskedők figyelmébe!

Arusztárságot legotésőbban és legjobban csak a

MOSKOVICS LÖRINC

1-4 *égyélt szeresheti be.*

Pontos, Figyelmes és telkiismeretes kiszolgálás!

Egy bőrfedeles fekete kocsi

eladó Onczay Sándornál, Tibán.

HÁZ ELADÓ

a Szobránci-utcában

NAGY KERTTEL.

Bővebbet Szobránci-u. 14. sz. a.

Egy tapasztalt és a Sorbontól nyert bizonyítvány birtokában levő TANITÓNÓ FRANCIA nyelvből

leckéket ad és arra Berlitz-módszer szerint megtanít. Leckéket adna lakás ellenében is.

3-2

Címe Rákóczi-utca 19. szám.